

verootmoediging over uw ongeduld in tegenspoed, uw ondankbaarheid in voorspoed; over uw traagheid om te regeren naar Zijn gebod uw huis; te beheerschen naar Zijn gebod uw eigen hart, met al wat daaruit opkwam in begeerten en gevoelens en gedachten bij het saamleven met uw medemenschen; bij het leven met uw God.

De Heere regert, maar is ook juist daarom uw Rechter.

Wij dan met een, o God, wees mij zondaar genadig! bij het kruis van uw Jezus, uw Rechter om genade smeeken.

„Gangen der eeuw zijn Zijne.”

[NIEUWEJAAR.]

Hij stond, en mat het land; Hij zag toe, en maakte de heidenen los; en de gedurige bergen zijn verstrooid geworden; de heuvelen der eeuwigheid hebben zich gebogen; de gangen der eeuw zijn zijne. Habakuk 3: 6.

Ook nu bepaalt de keer van 't jaar u bij uw leven en uw levenswijze.

Een nieuw jaar wordt in dien tijd van uw leven ingeschoven. Het jaar 1903, en zoo bleef het al die maanden, al die weken, al die dagen lang. Maar dat heeft nu uit. Dat is afgedaan en keert nooit meer. Nu gleedt ge in 1904, en vraagt ge u onwilkeurig af, wat dat jaar u en de uwen brengen zal. Of dat jaar u, dan wel gij dat jaar overleven zult. En vanzelf leidt dit er u toe, om ook bij den aanvang van dit jaar tot uw Vader in den hemel op te zien, weinig te vragen maar veel te vertrouwen, de hand op den mond te leggen, en stil als het gespeende kind in te wachten wat God over u, wat Hij over uw leven geheng zal.

Gangen der eeuw zijn Zijne, getuigt de profeet. Uw God doet en rekent met eeuwen, gelijk het op de wijzerplaat van uw tijdrekening met uren en minuten toegaat. Gij zijt de kleine, de hulpbehoefte, die met tienden van een penning rekent; uw God baadt zich in de eeuwigheid en in die eeuwigheid met miljarden van tijddeelen te gelijk. Er is tusschen uw tijdrekening en de tijdrekening van uw God geen vergelijkbaar denkbaar. Bij uw God de altoos wellende, de altoos opborrelende, de altoos overvloedig springende fontein van het eeuwige; voor u het druppelen van de oogenblikken, in het tikken van den secondeslag voor u hoorbaar. Wat uren vijf enkele minuten, als ge wachten moet, u soms onduidelijk lang.

Nooit mag dit meer dan reusachtig verschil tusschen u en uw God uit het oog worden verloren; een verschil zoo diep gapend, dat het ons volstrekt ondoenlijk is, om ons den samenhang tusschen uren tijd en de eeuwigheid van onzen God, al weten we dat die samenhang er zijn moet en er is, voor ons denken te verklaren. Voorzeker, als ge in Christus zaliglijk afsterft, gaat ook gij eens in de eeuwigheid in, om er eeuwiglijk te genieten; maar toch zal dat voor u nooit de eeuwigheid van uw God zijn. Ook al leeft ge straks een wigtig, gij hebt een begin gehad, en uw God nooit. „Eer de bergen geboren werden, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt gij God.” En dat geldt van den mensch nooit.

Maar hoe ondenkbaar groot dit verschil ook zij tusschen u en uw God leeft, en uw God wiens de gangen der eeuw zijn, hierin is de genade uws Heeren, dat Hij uw stuk leven, dat ge van de wieg tot het graf doorleef, voor u in deelen van jaren en in deelen van dagen en in deelen van uren en minuten breekt, en daardoor aan u anders o, zoo kort leven een breedte, een verlenging van duur en een rijken omvang leent, die u in de kleine plas van uw korte levensjaren als in een oceaanoed baden.

De tijd en zijn inderheid in jaren en dagen is niet door u uitgevonden; ze is door uw God voor u besteld. „Toen was het avond en het was morgen geweest, de eerste dag” — is het scheppingswoord, waardoor geheel deze tijdsorde en tijdsinndeeling voor u besteld was, nog eer de mensch op deze aarde verscheen. Zon en maan, en de wenteling der aarde, en de klopp van het bloed in uw aderen is er op besteld, om tot in minuten en seconden uw leven uiteen te werken. En het is door dit wonderbare middel, wonder in zijn eenvoudigheid, dat de genade en de goedertierenheid uws Gods een rijkdom van leven in het verleden, nu in het heden, en straks in de toekomst voor u en om u gescheppen heeft, waardoor u op zich zelf zoo kort leven schier onafzienbaar lang en groot voor u en achter u wordt.

Zelfs dat ééne jaar dat u weer achter u ligt, en met het Oudejaar werd afgesloten, was voor uw besef zoo lang, dat ge er u slechts enkele dagen van betekenissen nog helder uit kunt voorstellen, en het nieuwe jaar dat ingaat, maakt een indruk als zou er geen doorkomen aan zijn. Ja, wat veel meer nog zegt, niet alleen heeft uw God wiens de gangen der eeuw zijn, uw leven alsoo ingedeeld en door die inderheid zoo machtig voor uw besef vergroot, maar Hij ging en gaat zelf gedurig in dit uw sterk ingedeelde leven in met zijn trouwe en zijn Vaderzorg.

Van week tot week, en van dag tot dag, is zijn ontferming en zijn liefde voor u besteld, elke morgen nieuw en elken avond in nieuwen glans voor u schitterend. Van uur tot uur gaat Hij voor u uit op den weg. En tot in de onderdeelen van uw uren in minuten en seconden is de klopp van uw bloed in uw hart zijn werk, en vangt Hij elke zucht op, die uit dat hart tot Hem opklimt.

Hij is de Vader der eeuwigheid, die uit lof, tere genade het leven van zijn kind, om het te vernieuwen, tot in de kleinste deelen indeelt, en in elk dier deelen en onderdeelen met zijn genade ingaat en u behoedt.

Maar deelt alzo uw God zelf uw leven in, en daalt Hij met zijn genade in dat ingedeelde leven neder, voor u staat hertegenover, dat gij uit dit tijdelijk ingedeelde leven telkens weer naar de gangen der eeuw te grijpen hebt, en u tot het eeuwige moet opheffen.

In de Openbaringen lezen we, dat de Engel, die aan de zee stond, zijn hand ophef naar den hemel, en „zwoor bij Dien, die leeft in alle eeuwigheid, dat er geen tijd meer zijn zal.”

De tijd is een uit genade ons geschonken bestaansvorm, maar ze is onwezenlijk; wezenlijk is alleen de eeuwigheid. Alleen in die eeuwigheid ligt onze bestemming, en alleen van uit het standpunt der eeuwigheid kan uw bestaan, uw aanzijn, uw toekomst, uw bestemming worden verstaan.

Welk jaar van uw leven ook, het is nooit uit dat eigen jaar te versnauwen. Voor God is heel uw leven, al die jaren lang, één plan, één bestel, één geheel. Dat plan, dat bestel van uw leven begon niet pas met uw geboorte, maar trekt zijn lijnen terug achterwaarts tot in het leven van uw ouders en voorouders. En zoo ook vooruit eindigt dit plan niet met uw dood, maar loopt ver over dood en graf tot in de eeuwen eeuwigheid door. Zelfs mag gezegd, al leeft ge hier 70 of 80 jaar, dat die geheele stuk van uw leven, dat ge op aarde doorleef, tot bijna niets ineenkrimpt, zoo ge naast die 80 jaren legt de duizenden en tienduizenden jaren, die u in de eeuwigheid wachten. Heel uw leven op aarde is niets dan het afrijden van de lijn tot aan het eerste station, om daarna eerst den eigenlijken tocht door uw eeuwig levensveld te beginnen.

En dit niet klaar en niet helder in te zien, is de groote oorzaak van de misnoedigheid, die zoo velen keer op keer bij hun tocht door dit korte aardse leven overvalt en bevangt.

Een jaar van uw leven is op zichzelf nooit te versnauwen. Elk jaar van uw leven moet in den samenhang met heel uw leven hier, en met heel uw leven hierna, bezien worden, wijl het zoo en niet anders voor God staat, en zoo en niet anders is te verklaren.

Die u bewerkt, en vormt, en bereidt voor de eeuwigheid is de Heere. Ook in zijn bewerking van uw hart, ook in zijn vorming van uw persoon, ook in zijn bereiding van uw geest in u voor de eeuwigheid, zijn de gangen der eeuw zijne. Niet wat u lust en liefde voor het oogenblik zijn zou, is hier richtsnoer, maar wat in der eeuwen loop uit u worden moet, beheerscht zijn bestel van uw leven en aanzijn.

Op dien langen weg voert Hij u nu eens door donkerheid en diepte, dan weer door sonneglans op de bergen zijner heiligheid, maar altoos gaat zijn plan, zijn bestel met u door. En niet wat u dit jaar toe zou lachen, maar wat dit jaar met u geschieden moet, om zijn eeuwig plan met u door te zetten, beslist wat dit jaar u brengen zal. En waarom het zoo en niet anders zijn moet, kunt ge nu niet, maar zult ge daarna verstaan.

Wie dit nu vergeet, heeft onvrede; maar wie met heel zijn ziel in dit eeuwig doen van zijn God meeleeft, rust, wat er ook komt, in zijn Vadertrouw.

Bijft ge, in engen tijd bevangen, bij den dag, bij de week rekenen, en wordt u hart bitter elken keer, dat die dag tegenloopt of die week u niets dan teleurstelling bracht, dan wordt ge ten prooi aan twijfelmoedigheid en somberen zin. Dan wordt het één klagten, één jammeren, en zwartgalligheid overmeesterd. Dan geen moed des geloofs, geen geestdrift voor u bestemming, geen hooge blijdschap in uw God. Vandaar, dat zoo duizenden bij duizenden of koud onverschillig, of misnoedig worstelend het pad van hun dagen afloopen. En wie zoo leeft, wat is hij anders dan een speelbal voor den wind des daags, en hoe ontzinkt hij niet aan zijn waarde als mensch? Of zegt de profeet ons niet, dat God „de eeuw in ons hart heeft gelegd”? En „de eeuw in ons hart,” wat zegt dit anders, dan dat God ons het vermogen inschiep, om ons uit dit dwaarlen van de tijdslokken om ons heen, tot de vastigheid van het eeuwige op te heffen.

Mer die „eeuw in het hart” ga daarom elk kind van God ook dit nieuw ontsloten jaar tegen. Hij weet dat bij een God aanbidd, wiens de gangen der eeuw zijn, en dat deswege zijn God ook zijn leven alleen naar wat de eeuwigheid eens eischen zal, beschikt en bestelt. Hij bidt dat het vrede en vreugde zijn moege, want naar geluk dorst zijn hart. Maar moet hij in dit jaar een periode doormaken, dat God hem in de smeltkroes werpt, of de diamant van zijn ziel scherper slijpen gaat, hij zal het, ook al ontweert zijn oog een traan, in geloofsverheffing doorworstelen; want dan staat het vast dat hij dit noodig heeft, dat het niet anders kan, en dat, liep het anders, zijn leven voor eeuwig mislukken zou.

Een pijnlijke kunstbewerking te moeten ondergaan is hard, en toch onderwerpt de kranke zich er willig aan, en betaalt na alloop groote sommen gelds aan wie de kunstbewerking verricht, omdat hij weet, dat alleen die geweldige aangrijping hem redden kon.

En juist zoo nu staat Gods kind tegenover zijn Vader in de hemelen. Niet hield, zijn God alleen moet weten, wat dit jaar onmisbaar en noodzakelijk voor hem is, en wat dit jaar met het oog op zijn blijvende vorming hem brengen moet. En al ware het nu, dat dit jaar zulk een Goddelijke kunstbewerking voor hem onafwijsbaar bleek, hij zal niet morren en niet klagen, maar willig zich aan zijn God onderwerpen, ja al gingen de golven der smart nog zoo hoog, nochtans zal hij van vreugde opspringen in zijn God, wetende dat al wat God doet, bestel gedaan, om Gods eere en om zijn eigen bestel.

Amsterdam, 30 Dec. 1903.

Eere zij God.

Het engelienid uit Efrata's velden klinkt als heilige nagalm van den Kerstnacht „schooner dan de dagen” nog in het ziels-oor na, nu de wisseling des jaars een tijds-kring afsluit om een nieuw jaar voor ons te openen.

En in dat engelienid klinkt boven het vrede op aarde en het welbehagen in den mensch als dominant akkoord het *Eere zij God*, omdat dat die Kinde in den stal, en de kerk, die door den Immanuel gesticht is en heel de loop der wereldhistorie, die in de vleeschwording des Woords haar middelpunt vindt, beheerscht wordt door dit ééne doel: God den Heere de eere te geven, waar Zijn heilige naam om vraagt.

Aan dien maatstaf dient getoetst uw persoonlijk, uw kerkelijk, uw staatkundig leven. Wat de eere van uw God bevoordele in het jaar dat achter u ligt, heeft eeuwig waarde, wierp winst af voor uw ziel, is verrijking van den schat, dien roest noch mot verteert. En omgekeerd, wat met die eere Gods vloekte, wat alleen uw eer, uw genot, uw belang ten doel had, dat vergaat alkaal voor den wind, als de rook, die weggestormd wordt uit den schoorsteen.

Wanneer Gods kind, dat teeder leeft voor het aangezicht des Heeren, op oudejaarsavond de rekening afsluit van het jaar, dan is dit de eerste vraag, of Gods naam is geheiligd, of zijn koninkrijk is gekomen, of zijn wil is geschied gelijk in de hemelen alzo ook op de aarde.

En dan is er zeker stof tot danken.

Tot dank niet aan den mensch, die slechts een instrument is in de hand Gods, maar aan Hem, die beide het willen en het werken werkt in zijn uitverkorenen, en uit genade hun geeft iets voor de eere Zijns naams te mogen doen.

Het jaar, dat achter ons ligt, ving aan met de dierste poging om het geweld der revolutie in ons land te doen zegevieren. Het was de geest uit den afgrond, die zich niet alleen keerde tegen de maatschappelijke orde, tegen het wettig gezag, maar tegen God zelf, en zijn heilige wet. En indien die geest de overwinning had behaald, zou de eere Gods zijn gekrenkt en Zijn naam schande zijn aangedaan in ons land.

Daarom is er dank in het hart, dat het boze opzet verijdeld werd; dat Nederland een christelijke natie bleef; dat Gods soevereiniteit gehandhaafd werd. De winst voor de eere Gods is de schoonste buit, die uit dien strijd door ons wordt weggedragen. Ze is Gods volk meer waard dan de handhaving der orde, het veilig stellen van het gezag; meer waard dan de verzekering van welvaart, rust en vrede voor onze goedgezinde burgerij.

Maar bij dien dank voegt zich toch ook een stille zelfaanklacht der conscientie.

Op het gebied der staatkunde werd eere gewonnen voor onzen God. Daar sloot alle man van Christelijk belijden zich aan een voor Gods naam te getuigen. Daar week kleinzielig partijbelang voor de heilige aandrif, om op te komen voor het recht en de majesteit des Heeren.

Was het zoo ook in de Kerke Christi in ons land?

We zwijgen over de Hervormde Kerke. De jongste besluiten der Haagsche Synode, waarin nog eens in al zijn schreurende ellende het verval eener Kerk bleek, die haar reglementen en wetten boven Gods stelde, spreken luide genoeg.

Maar onze Gereformeerde Kerken, die roemen in de vrijheid, waarin Christus ze gesteld heeft, kan van haar getuigd, dat de *eere Gods* aller drijfveer was?

We noemen geen namen. We beschuldigen geen personen. We steken de hand liefst alleen in eigen boezem.

Maar mag de klacht onderdrukt worden, dat van dat hooge, heilige leven, dat onze Calvinistische vaders bezield en in het *Soli Deo Gloria* niet als klank maar als diepste uiting van heel hun ziel uitging, zoo weinig op onze Gereformeerde erve wordt bespeurd?

Endaarom, waar een nieuw jaar aanbreekt, daar zij de ootmoedige bede van aller hart, dat Gods geest de zonen van hetzelfde huis saambinden en niet het zoeken van eigen eer, maar van de eere Gods alleen de grondtoon worde van aller streven en bedoelen. Dan vindt het engelienid welkank in Christus gemeente en zal het vrede op aarde en het welbehagen Gods in den mensch, ook ons uit genade worden geschonken.

Verkeerde praktijken.

De verkiezing der ambtsdragers is zeker een der belangrijkste gebeurtenissen in het kerkelijk leven, en het is daarom begrijpelijk, dat in de afgelopen weken ook tot onze redactie tal van vragen werden gericht, die of de algemeene beginselen betreffen of ons oordeel vroegen over plaatselijke toestanden. Dat wij deze vragen onbeantwoord hebben gelaten, was met opzet. De algemeene regelen voor de verkiezing zijn vroeger in de *Heraut* reeds uitvoerig besproken; terwijl voorts Dr. H. H. Kuiper in zijn studie over De Verkiezing voor het Ambt de meeste dezer vragen reeds beantwoord heeft. Het kwam ons daarom onnoodig voor, nogmaals in een breede principieele beschouwing ons te verdiepen, die in hoofdzaak slechts een herhaling van het vroeger gezegde had kunnen zijn. En wat de vragen betreft, die een zuiver lokale kleur vertoonden en meestal voortkwamen uit zekere ontevredenheid met hetgeen de kerkeraad bij de verkiezing had gedaan, zoo scheen het ons niet oorbear hierover publiek onze meening uit te spreken, te meer omdat de gegeven inlichtingen natuurlijk eenzijdig zijn. Wie zich bezwaard voelt over de handelingen van zijn kerkeraad, behoort bij dien kerkeraad zelf zijn beklag in te dienen, en zoo dit niet baat, zich te vervoegen bij de classe. Dat is de alleen goede en zuivere weg.

Slechts één vraag brengen wij hier ter sprake, omdat zij een algemeen belang geldt en geheel afgescheiden van plaatselijke geschilpunten kan behandeld worden, nl. deze, of het recht is, dat degenen, die verhindert zijn persoonlijk aan de verkiezing deel te nemen, toch door middel van ingezonden stembriefjes van hun voorkeur voor een bepaalden kandidaat doen blijken. Natuurlijk raakt deze vraag niet de zoogenaamde groslust. Waar de Kerkeraad, voordat de verkiezing plaats vindt, eerst opgave vraagt van broeders, die de gemeente voor het ambt wenst aan te bevelen, daar spreekt het vanzelf, dat ieder bij den kerkeraad de namen mag bekend maken van de door hem geschikt geachte kandidaten, en dit doen kan, ook al is hij verhindert persoonlijk te komen, door een onderteekende missive. Zulk een persoonlijke aanbeveling is echter scherp te onderscheiden van de eigenlijke verkiezing, die in bijna alle kerken plaats vindt in een samenkomst van den kerkeraad met de gemeente, en waarbij de stengerechtigde mansleden persoonlijk worden opgeroepen.

Bij deze eigenlijke verkiezing nu schijnt het gebruik, om de ingekomen stembriefjes van afwezigen als wettige stemmen te laten gelden, bij vele kerken in zwang te zijn gekomen. En het is over dit gebruik, dat ons oordeel wordt gevraagd. Nu begrijpen wij zeer goed, dat de

broeders, die door drukke werkzaamheden, door uitstelligheid of door krankheid verhindert zijn de samenkomsten bij te wonen, toch gaarne hun stem bij de verkiezing laten gelden. En dat menige kerkeraad, die het ongeoorloofde van deze handelwijze niet inzagt, voor den drang dezer broeders bezweek, mag wel niet worden goedgekeurd, maar is toch niet onverklaarbaar.

Wie echter een oogenblik zich rekenschap geeft van den aard der verkiezing in het algemeen en der kerkelijke verkiezing in het bijzonder, zal terstond toestemmen, dat dit meestemmen van afwezigen een verkeerde praktijk is, aanleiding geeft tot allerlei misbruik, en bovenal in strijd is met het karakter dat een kerkelijke verkiezing draagt.

Bij de verkiezing van onze Staden en Raden eischt de wet, dat de kiezer persoonlijk zal opkomen en aan het stembureau zelf zijn stembiljet zal invullen. Geen enkele vereniging dult, dat bij verkiezing van haar bestuur de niet opgekomen leden door middel van te voren ingevulde stembriefjes meestemmen. En evenzo heeft men er nog nooit aan gedacht, in kerkeraaden, classes of synoden aan leden, die verhindert waren de vergadering bij te wonen, het recht te verleenen per briefje hun stem uit te brengen. Waar dit de vaste en constante regel is, die door de Overheid, door elke vereniging en door de kerk zelf in haar officiële vergaderingen overal en te alle tijde gevolgd is, daar is het toch al zeer sonderling, dat van dit gebruik alleen bij de kerkelijke verkiezing der ambtsdragers zou moeten afgeweken worden. In de historie der Gereformeerde kerken van vroeger tijd is van zulk een stemmen per ingezonden briefje dan ook geen spoor zelfs te ontdekken.

De reden van deze vaste usantie behoef nauwelijks toelichting en is uit den aard der zaak duidelijk genoeg. Wie niet ter vergadering komt, doet dit of uit gemakzucht, in welk geval er geen de minste reden is om hem zijn stemrecht te laten uitoefenen, of hij is wettig verhindert om te komen. In dit laatste geval geschiedt dit onder het bestel Gods, en waar God hem verhindert ter vergadering te komen, daar behoort hij in dit bestel Gods te berusten en niet te trachten door omwegen toch zijn doel te bereiken. In den diepsten grond is dit onvroem, wijl het een ingaan is tegen het voorziene bestel van den Heere onzen God, die de beschikker is van onze levensomstandigheden, en wil, dat wij ons daarin aan Hem onderwerpen. Zoo sterk is dit door onze Gereformeerde Kerken gevoeld, dat zij daarom weigerden het voorbeeld der Lutherische en Roomsche Kerk te volgen en aan kranken op het ziekbed het Avondmaal te bedienen. Natuurlijk is de behoefte van een kranke, die in het aangezicht van den dood ligt, aan de innige gemeenschap met Christus in het sacrament des Avondmaals nog veel aangrijpende dan de wensch aan een broeder, die aan huis gebonden, gaarne deel zou nemen aan de verkiezing der ambtsdragers. En wanneer onze Kerken nu toch volstandig hebben geweigerd, aan het verlangen van zulk een kranke naar het Avondmaal te voldoen, niettegenstaande hier een diep geestelijke behoefte sprake, omdat dit verlangen inging tegen het bestel des Heeren, die het sacrament voor de gemeente verordend heeft, — zoo spreekt het toch wel van zelf, dat er nog veel minder reden is iemand, die de samenkomst der gemeente niet kan bijwonen, toch, als ware hij aanwezig, aan de verkiezing te laten deelnemen.

Immers, en dat heeft men geheel uit het oog verloren, deze gemeentelijke samenkomst draagt een heilig karakter. Men begint met gezamenlijk het aangezicht des Heeren te zoeken, om zijn voorlichting bij dit ernstige werk af te smeeken. Zoo brengt men in de vergadering der gemeente onder de leiding des Heiligen Geestes, en als in de tegenwoordigheid des Heeren, zijn stem uit. En heel de ernst van dit werk gaat te loor, wanneer men even goed thuis even een briefje kan invullen, om dat over de post of door een goedwilligen vriend aan den kerkeraad toe te zenden. Omtrents placht men zelfs bij een verkiezing van ouderlingen en diakenen den geheelen dag in gebed en vasten door te brengen. En al is dit nu voor ons leven wellicht te hoog geklomp, toch mag de ernst van dit werk niet verzwakt worden, of de verklaring van den ambtsdrager, dat hij door de gemeente en mitsdien door God zelf tot het ambt geroepen is, wordt een ijdele phraze.

Dit is ons hoofdbezwaar. Maar de praktijk leert bovendien, dat de door ons gewraakte wijze van stemmen den kerkeraad voor onoplosbare moeilijkheden plaatst, het werk der verkiezing onzuiver maakt en tot tal van verkeerde praktijken aanleiding geeft.

Het plaatst den kerkeraad voor onoplosbare moeilijkheden. Want toegegeven zelfs, dat, bij wettige verhindering, iemand het recht zou hebben een stembiljet in te leveren, hoe zal de kerkeraad dan beoordeelen, of deze verhindering wettig, en of het stembiljet metterdaad van den betrokken persoon afkomstig is? Vooral in eenigszins talrijke gemeenten is dit ondoenlijk. Alles moet dan op goed vertrouwen afgaan. En waar de kerkeraad elk middel mist, om te constateren of de verhindering wettig is, en of het ingediende briefje werkelijk van den betrokken persoon komt, daar ontstaat het waarlijk niet denkbeeldige gevaar, dat misbruik van dit middel zal worden gemaakt.

Het maakt voorts het werk der verkiezing onzuiver. Immers in vele gevallen is een eerste stemming niet beslissend, maar moet een herstemming geschieden. Zal deze herstemming nu in dezelfde samenkomst plaats vinden, dan kunnen de afwezigen toch weer niet mede stemmen. En het middel, dezer dagen in de pers voorgesteld, om

dan telkens een nieuwe vergadering te belegen, oordeelt zich zelf. Men schaffe dan eenvoudig de gemeentelijke verkiezingen af, en geve ieder het recht, om individueel zijn stem bij den kerkeraad uit te brengen.

En eindelijk, het opent den weg voor tal van verkeerde praktijken. Reeds nu kwamen ons geruchten ter oore van gemeenten, waar personen met stembriefjes de gemeente waren doorgestaan, door onware voorstellingen tal van namen voor hun kandidaten hadden verzameld, en met den aldus saamgedragen buit voor den kerkeraad verschenen, om zoo de verkiezing te *forceren*. Dit eene voorbeeld moge volstaan, om scherp te doen uitkomen, tot welke zondige handelingen deze gewoonte aanleiding geeft, en hoe noodzakelijk het is, om het hoe eer hoe beter met deze gewoonte breekt.

We brengen met opzet thans deze zaak ter sprake, nu de kerkelijke verkiezing achter den rug is. De kerkeraaden kunnen nu rustig overleggen en met de gemeente bespreken, hoe dit misbruik kan worden afgeschaft. Waar men een reglement voor de verkiezing heeft, dat in overleg met de gemeente is vastgesteld, roep men liefst niet in den verkiezingstijd, maar op een kalmer oogenblik de gemeente saam, en make, zoo noodig, aan dezen misstand een einde.

„Ondersteld”.

Dr. Wielinga is zoo vriendelijk geweest in een uitvoerig artikel om te antwoorden op onze vraag, waarom de uitdrukking: „de doop onderstelt de afwassing der zonden” minder juist was.

In de eerste plaats merkt hij op, dat door hem gehandeld werd niet over den kinderdoop, maar over den doop in het algemeen. De leer van de onderstelde wedergeboorte bij den kinderdoop hoopt hij later te bespreken.

Ten tweede wijst hij er op, dat ons doopsformulier veel krachtiger termen gebruikt dan „onderstellen”. Het spreekt van betuigen en verzegelen. Zijn bezwaar gold niet de *zaak*, die hij van harte beaamt, maar alleen het *woord*.

En in de laatste plaats geeft hij toe, dat de ietwat korte uitdrukking aanleiding tot misverstand kon geven.

Intusschen begrijpen wij het bezwaar van de *Heraut* zeer goed en kunnen zelfs toegeven, dat onze gebonden, korte wijze van uitdrukking tot dit bezwaar aanleiding gaf.

Wat toch is de *zaak*?

Wij stelden twee ontkenningen als in één adem onder elkanke: de doop is niet de afwassing der zonden, en: de doop *onderstelt* niet de afwassing der zonden. Deze nauwe samenstelling heeft het misverstand gegenwoord en bij de *Heraut* het vermoeden gewekt, dat wij, zoo anderszins de uitdrukking „onderstellen” brandmerken wilden.

Nu zijn de hiet vlakopvolgende ontkenningen van geheel verschillend karakter. De eerste is een *principieele* ontkenning tegenover de mechanische sacramentsbeschouwing van Rome. De andere is een *gelegenheidsontkenning*, tegenover een wijze van uitdrukken, die *hier* niet op haar plaats zou zijn.

Het eerste ontkenken wij absoluut, uit beginsel; het andere slechts betrekkelijk en gracieus, omdat het formulier met veel rijker en machtiger sprake te dezer plaatse tot ons komt.

Mischien ware het beter geweest, indien wij dit terstond ter opheldering er aan hadden toegevoegd, maar ter verontschuldiging zal zeker ook de *Heraut* wel willen doen gelden het feit, dat de te behandelen stof zoo rijk is, en die rijke stof gedurende de behandeling zich gewoonlijk onder de pen toch reeds zoo uitdijt, dat zoveel mogelijk naar korte zeggenswijze moet worden gestreefd.

Ons dunkt, dat dit hoffelijk antwoord het bezwaar geheel heeft opgelost.

We zijn met dit antwoord dankbaar en voldaan.

Het Elberfelder stelsel.

I.

Nu verluidd, dat de Regeering van plan is bij de herziening van de wet op de armenzorg een poging te doen om het zoogenaamde Elberfelder stelsel ook ten onzent in te voeren, is het van belang dit stelsel nader te leeren kennen.

Professor Biesterveld deed daarom een goed werk met in het *Dioconaal Correspondentieblad* een schets te geven van de grondslagen, waarop dit stelsel rust, de manier waarop het praktisch wordt toegepast en de vruchten, die het dusverre afwierp.

Wij meenen onzen lezers een dienst te doen met die schets hier over te nemen:

In den laatsten tijd is weer bij vernieuwing op dit stelsel de aandacht gevestigd. Het vierde op Donderdag 24 September j.l. zijn gouden feest. Omdat dit stelsel door zeer velen wordt voorgestaan, werkelijk veel uitnemendheid heeft, en naar verluidt wordt, ook voor een goed deel zal worden gevolgd in de komende wijziging der armenwet van ons land, dunkt het mij niet ondienstig dit stelsel eens niteen te zetten en in werking na te gaan. Broeders Diakenen hebben dikwijls geen tijd om door het lezen van grotere werken zich op de hoogte te stellen van de verschillende methoden die buiten den kerkelijken kring worden gevolgd, en ons blad zoekt ook hierin voorlichting te geven.

Met deze schets zeggen wij van zelf niet, dat dit is ons ideaal! Integendeel; wij blijven de verzorging der armen uitsluitend taak achten der kerk van Christus. Maar omdat en de kerk hare roeping in dit stuk zoo weinig verstaat, en ook velen, zoowel armen als rijken van de kerk zijn vervreemd, moet naar een uitweg gezocht. Zien wij, hoe die in het Elberfelder stelsel wordt geboden.

Het Elberfelder stelsel berust op deze twee grondslagen: 1. de eerbiediging van den individu

en se decent ter gelegenheid van de verkiezing van de gemeenteleden, die in de Armenzorg er beginselen do

Het Elberfelder stelsel, dat soonlijk moet digheden do stemmen mee toepassen. Di zoek, en door de omstandig keert, naar d Münsterberg, dat dit begin mensch” het nemen bij de betoogt hij h te loor ging vorming op geeft hij bij hen de g behouden en in Nederland.

Op dezen individuele l dat in de t in wijken ing of bezoekers assistent moe ningen krijen. toezicht oer waar het stel g gezinnen v Stettin 8, K ning mee ge bezoeken ka rak-n. Minst de assistent z ling van het steuningpaal steuning te plaatsing in g Bovendien te wa' dies mee arme on tever

De uitbetal moet bepaald worden, hetzij gaat, hetzij h Elke onderst opnieuw toeg ondersteuning het zoogenaa bestaansminu berekend waa het allereenv dekken. De i het tarief ber slechts m a g.

Om de ind maken en toe de stad werd weer in wijke staat een voo bezoekers op komen, ieder die onderstea zoeker zich a men alleen d zelfstandig de deelt.

De decentis dat zeer velen deelnemen, en niet alleen o bewijzen bij d feld en in de men er in ge der maatschap volgende lijst veel bezoekers der maatschap

Aantal inwon Totaal aantal zoekers... bestaande u Geestelijken onderwijze personeel. Artsen en s thekers... Logementhou Ambteren (p ticuliere en s delijke)... Kooplieden handelaren den)... Ambachtslied enindustrie Huis en grond zitters... niers...

In sommige aangewezen, geschikt, om i bijv. alleen t kinderen enz. Frankfort a M Bij het voo Elberfelder y tralisatie moet er een centra ding geeft, c Wat de re het een feit, en geschikte minder zijn. het grondige dat ondersche lijk geen ar maken. Aan het individu armoede opet noodig wordt gaf achteruit, komt met der Heerscht er w nen die om aantal groeit

Wij laten Duitsche stea waarheid van Het jaarve delijk overzic tabel worden van het arm geven en in v gebracht. In lende oorake moegedheid, t tuz. Uit de